

GIẢM DẦN SỬ DỤNG TIỀN MẶT TRONG NỀN KINH TẾ

PHƯƠNG LINH

Tóm tắt: Hoạt động thanh toán không dùng tiền mặt (TTKDTM) tại Việt Nam trong thời gian qua đã có nhiều chuyển biến mạnh mẽ, cơ bản đạt được mục tiêu đề ra. Nhận thức và thói quen của người dân, doanh nghiệp về TTKDTM có sự cải thiện tích cực. Bài viết điểm lại một số kết quả quan trọng đạt được trong việc triển khai TTKDTM và một số giải pháp đảm bảo an toàn trong hoạt động thanh toán, góp phần tiếp tục thúc đẩy TTKDTM, giảm tỷ trọng tiền mặt trên tổng phương tiện thanh toán.

Từ khóa: thanh toán không dùng tiền mặt, hoạt động thanh toán

REDUCE THE USAGE OF CASH IN THE ECONOMY

Abstract: In Vietnam, non-cash payment activities has made strongly development and attained main objectives; behaviors and awareness of people, corporates have been improved. This article reviews key achievements in the implementation of non-cash payment activities and solutions to ensure the safety of payment activities, further contributing to boost non – cash payment activities, reduce the cash ratio on the aggregation currency in circulation.

Key words: non-cash payment, payment activities

Tỷ trọng tiền mặt/tổng phương tiện thanh toán giảm còn 12%

Vụ thanh toán (NHNN) cho biết, tỷ trọng tiền mặt/tổng phương tiện thanh toán có xu hướng giảm dần, từ 14,02% năm 2010 còn khoảng 12% hiện nay. Tỷ lệ người dân có tài khoản ngân hàng, đến cuối tháng 10/2016 đã đạt trên 67,4 triệu tài khoản cá nhân (so với mức 16,8 triệu tài khoản cuối năm 2010).

Cơ sở hạ tầng và công nghệ phục vụ TTKDTM, nhất là thanh toán điện tử tiếp tục được chú trọng đầu tư, nâng cao chất lượng và phát huy hiệu quả; công nghệ thanh toán khá tiên tiến, hiện đại. Hạ tầng kỹ thuật phục vụ cho thanh toán thẻ được cải thiện chất lượng, tập trung đầu tư phát triển, số lượng các máy chấp nhận thẻ (POS) có tốc độ tăng trưởng

TỶ LỆ NGƯỜI DÂN CÓ TÀI KHOẢN NGÂN HÀNG, ĐẾN CUỐI THÁNG 10/2016 ĐÃ ĐẠT TRÊN 67,4 TRIỆU TÀI KHOẢN CÁ NHÂN

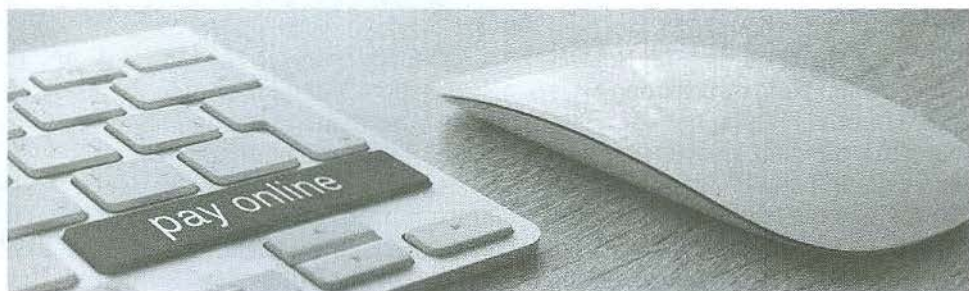
nhanh. Đến cuối tháng 10/2016, trên toàn quốc có trên 254.000 POS và 17.379 ATM được lắp đặt (tăng lần lượt là 13,77% và 5,39% so với thời điểm cuối năm 2015).

Các dịch vụ, phương tiện TTKDTM, nhất là thanh toán điện tử, phát triển mạnh và đa dạng với nhiều sản phẩm, phương tiện mới, an toàn, tiện lợi, đáp ứng tốt hơn nhu cầu thanh toán của khách hàng, phù hợp với xu thế thanh toán trong khu vực và trên thế giới. Số lượng và giá trị giao dịch thẻ ngân hàng tăng khá nhanh;

đến cuối tháng 10/2016, số lượng thẻ phát hành đạt mức trên 110,8 triệu thẻ (tăng 11,36% so với thời điểm cuối năm 2015).

Một số NHTM đã chủ động trong việc đầu tư, áp dụng nhiều giải pháp công nghệ thanh toán mới, hiện đại, như xác thực vân tay, sinh trắc sử dụng mã QR Code, thanh toán phi tiếp xúc...

Công tác an ninh, an toàn, bảo mật trong thanh toán điện tử được tăng cường, các hệ thống công nghệ của các tổ chức cung ứng dịch vụ thanh

toán (TCCUDVTT), dịch vụ trung gian thanh toán phục vụ cho thanh toán điện tử cơ bản được đảm bảo an toàn và bảo mật.

Quản lý hoạt động thanh toán năm 2016

Về cơ sở pháp lý, trong năm 2016, NHNN đã nghiên cứu, xây dựng và tham mưu cho Chính phủ, Thống đốc NHNN ký ban hành các văn bản quy phạm pháp luật về hoạt động thanh toán, cụ thể như Nghị định số 80/2016/NĐ-CP sửa đổi, thay thế một số điều của Nghị định 101/2012/NĐ-CP về thanh toán không dùng tiền mặt; Thông tư số 19/2016/TT-NHNN quy định về hoạt động thẻ ngân hàng; Thông tư số 20/2016/TT-NHNN sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 36/2012/TT-NHNN quy định về trang bị, quản lý, vận hành và đảm bảo an toàn hoạt động của máy giao dịch tự động và Thông tư số 39/2014/TT-NHNN hướng dẫn về dịch vụ trung gian thanh toán; Thông tư số 30/2016/TT-NHNN sửa đổi, bổ sung một số Thông tư quy định về hoạt động cung ứng dịch vụ thanh toán và dịch vụ trung gian thanh toán; Thông tư số 32/2016/TT-NHNN sửa đổi, bổ sung một số điều tại Thông tư số 23/2014/TT-NHNN hướng dẫn việc mở, sử dụng tài khoản thanh toán tại tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán; Xây dựng và hoàn thiện dự thảo Thông tư quy định về việc ủy thác và nhận ủy thác trong hoạt động cung ứng dịch vụ thanh toán nhằm hoàn thiện cơ sở pháp lý, tạo điều kiện thuận lợi cho hình thành và phát triển các dịch vụ TTKDTM thông qua cơ chế ủy thác của NHTM để đáp ứng nhu cầu thực tế và phù hợp thông lệ quốc tế.

Về cơ sở hạ tầng, công nghệ, năm 2015 NHNN đã ban hành Kế hoạch số 16 về chuyển đổi thẻ ngân hàng từ thẻ từ sang thẻ gắn vi mạch điện tử.

ANH: QUẢN TRƯỞNG

Theo đó chậm nhất đến 31/12/2020, toàn bộ thị trường thẻ ngân hàng Việt Nam hoàn thành chuyển đổi sang thẻ chip. Ngày 09/6/2016, Thống đốc NHNN đã ban hành Quyết định số 1189 thành lập Ban chỉ đạo triển khai dự án xây dựng Hệ thống ACH tại Việt Nam để thực hiện triển khai xây dựng Hệ thống ACH, phục vụ các giao dịch thanh toán bán lẻ.

Về triển khai công tác giám sát, NHNN thực hiện giám sát, đánh giá tính an toàn, hiệu quả của các hệ thống thanh toán do NHNN quản lý và vận hành; giám sát các hệ thống thanh toán quan trọng trong nền kinh tế; phân tích, đánh giá các rủi ro liên quan đến các hệ thống thanh toán và tham mưu cho Thống đốc các biện pháp kiểm soát rủi ro đảm bảo sự hoạt động ổn định của các hệ thống thanh toán; Thành lập đoàn kiểm tra, giám sát (liên vụ) về công tác thanh toán, đảm bảo an toàn, an ninh trong thanh toán điện tử và thanh toán thẻ để kịp thời cảnh báo, chấn chỉnh các nguy cơ, vi phạm các quy định của NHNN; Phối hợp cơ quan điều tra trong việc xác minh, cung cấp thông tin phục vụ công tác điều tra các vụ việc liên quan đến tội phạm trong hoạt động thanh toán.

Đảm bảo an toàn hoạt động thanh toán và quyền lợi khách hàng

Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về đảm bảo an toàn hoạt động thanh toán, trong tháng 9/2016, NHNN đã phối hợp với các đơn vị liên quan tổ chức Hội nghị trực tuyến toàn ngành về “Đảm bảo an toàn, an ninh mạng trong thanh toán điện tử và thanh toán thẻ” thông qua 63 điểm cầu tại các tỉnh, thành phố trên cả nước, qua đó, chỉ đạo các TCTD một số nội dung liên quan như: tiến hành tổng kiểm tra, rà soát toàn bộ các quy trình nghiệp vụ, hạ tầng công nghệ, nguồn nhân lực và việc tổ chức thực hiện các quy định đã ban hành của các hệ thống thanh toán trực tuyến và thanh toán thẻ, đảm bảo tuân thủ các quy định của NHNN; thực hiện đào tạo, huấn luyện nâng cao kỹ năng xử lý rủi ro cho nhân viên; xây dựng quy trình xử lý khủng hoảng truyền thông một cách chặt chẽ, khoa học và chuyên nghiệp; có các giải pháp an ninh bảo mật trong điều kiện mới nhằm đảm bảo an toàn, hiệu quả hoạt động thanh toán qua ngân hàng cũng như đảm bảo quyền lợi của người dân và của ngân hàng; tuyên truyền, thông báo các biện pháp phòng, chống trước những phương thức, thủ đoạn mới của tội phạm thẻ cho các đơn vị chấp nhận thẻ, chủ thẻ để nâng cao cảnh giác phòng chống tội phạm.... phổ biến, hướng dẫn về thanh toán điện tử, giáo dục tài chính, tạo sự chuyển biến căn bản của người dân về thanh toán điện tử, thanh toán thẻ và thói quen sử dụng tiền mặt hiện nay.

Bên cạnh đó, ngày 14/10/2016, NHNN đã ban hành Thông tư 30/2016/TT-NHNN sửa đổi, bổ sung một số quy định về hoạt động cung ứng dịch vụ thanh toán và dịch vụ trung gian thanh toán, đặc biệt quy định về tiếp quỹ, xử lý

CÁC DỊCH VỤ, PHƯƠNG TIỆN TTKDTM, NHẤT LÀ THANH TOÁN ĐIỆN TỬ, PHÁT TRIỂN MẠNH VÀ ĐA DẠNG VỚI NHIỀU SẢN PHẨM, PHƯƠNG TIỆN MỚI, AN TOÀN, TIỆN LỢI, ĐÁP ỨNG TỐT HƠN NHU CẦU THANH TOÁN CỦA KHÁCH HÀNG, PHÙ HỢP VỚI XU THẾ THANH TOÁN TRONG KHU VỰC VÀ TRÊN THẾ GIỚI.

sự cố, giải quyết các tra soát, khiếu nại, các biện pháp đảm bảo an ninh, an toàn cho ATM cũng như đảm bảo quyền lợi cho khách hàng tham gia sử dụng dịch vụ thanh toán.

Để hạn chế thấp nhất rủi ro, đảm bảo an ninh, an toàn, bảo mật trong hoạt động thanh toán cũng như đảm bảo quyền lợi của khách hàng và ngân hàng, NHNN đã và đang triển khai một số giải pháp như: Thành lập các đoàn kiểm tra giám sát việc chấp hành các quy định của pháp luật về hoạt động thanh toán; Tiếp tục hoàn thiện khuôn khổ pháp lý nhằm tăng cường tính an toàn, bảo mật, phòng ngừa, ngăn chặn, xử lý các hành vi vi phạm pháp luật và đảm bảo quyền lợi của khách hàng, của tổ chức cung ứng dịch vụ trong hoạt động thanh toán qua ngân hàng; Bên cạnh đó, NHNN đang thực hiện rà soát và ban hành lộ trình áp dụng các giải pháp xác thực mạnh trong giao dịch thanh toán trực tuyến và thanh toán thẻ, đồng thời chỉ đạo các ngân hàng triển khai các giải pháp hành chính và kỹ thuật khác để giảm thiểu rủi ro cho khách hàng khi thực hiện các giao dịch ngân hàng; Phối hợp chặt chẽ với các đơn vị chức năng Bộ Công an, Bộ Thông tin và Truyền thông để tăng cường công tác đảm bảo an toàn, an

CÔNG TÁC AN NINH, AN TOÀN, BẢO MẬT TRONG THANH TOÁN ĐIỆN TỬ ĐƯỢC TĂNG CƯỜNG, CÁC HỆ THỐNG CÔNG NGHỆ CỦA CÁC TỔ CHỨC CUNG ỨNG DỊCH VỤ THANH TOÁN (TCCUDVTT), DỊCH VỤ TRUNG GIAN THANH TOÁN PHỤC VỤ CHO THANH TOÁN ĐIỆN TỬ CƠ BẢN ĐƯỢC ĐẢM BẢO AN TOÀN VÀ BẢO MẬT.

ninh cho hệ thống công nghệ thông tin ngành ngân hàng; Thường xuyên trao đổi kinh nghiệm với các ngân hàng Trung ương, các tổ chức tài chính cũng như các tổ chức thế quốc tế về tình hình an ninh, an toàn, bảo mật thanh toán và xu hướng tội phạm thanh toán trên thế giới.

Để án phát triển thanh toán không dùng tiền mặt (TTKDTM) tại Việt Nam giai đoạn 2016 - 2020 (sau đây gọi tắt là Đề án) đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt với mục tiêu đến cuối năm 2020, tỷ trọng tiền mặt trên tổng phương tiện thanh toán ở mức thấp hơn 10%.

Theo Đề án này, thúc đẩy thanh toán điện tử trong thương mại điện tử, thực hiện mục tiêu của Kế hoạch tổng thể phát triển thương mại điện tử giai đoạn 2016 - 2020 (100% các siêu thị, trung tâm mua sắm và cơ sở phân phối hiện đại có thiết bị chấp nhận thẻ và cho phép người tiêu dùng thanh toán không dùng tiền mặt khi mua hàng; 70% các đơn vị cung cấp dịch vụ điện, nước, viễn thông và truyền thông chấp nhận thanh toán hóa đơn của các cá nhân, hộ gia đình qua các hình thức thanh toán không dùng tiền mặt; 50% cá nhân, hộ gia đình ở các thành phố lớn sử dụng phương tiện thanh toán không dùng tiền mặt trong mua sắm, tiêu dùng); Tập trung phát triển một số phương tiện và hình thức thanh toán mới, hiện đại, phục vụ cho khu vực nông thôn, vùng sâu, vùng xa, góp phần thúc đẩy Tài chính toàn diện (Financial Inclusion); tăng mạnh số người dân được tiếp cận các dịch vụ thanh toán, nâng tỷ lệ người dân từ 15 tuổi trở lên có tài khoản tại ngân hàng lên mức ít nhất 70% vào cuối năm 2020■

NGÂN HÀNG....

(Tiếp theo trang 16)

trình hợp tác tiểu vùng sông Mê Kông mở rộng GMS, hợp tác sâu rộng với Quảng Tây (Trung Quốc), các Hiệp định thương mại quốc tế và khu vực triển khai thực hiện; một số dự án đầu tư quan trọng như: Đường cao tốc Lạng Sơn - Hà Nội, Hồ chứa nước Bản Lài, Nhiệt điện Na Dương II.

Tình phấn đầu phát triển kinh tế với tốc độ tăng trưởng nhanh và bền vững; đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng sản xuất hàng hóa; phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội đồng bộ với một số chỉ tiêu chủ yếu như: Tốc độ tăng tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) bình quân hàng năm từ 8 - 9%; Đến năm 2020 tỷ trọng các ngành trong cơ cấu GRDP là: Nông lâm nghiệp chiếm 19 - 20%, công nghiệp - xây dựng 20 - 21%, dịch vụ 60 - 61%. GRDP bình quân đầu người đạt khoảng 2.600 - 2.700 USD...

Trong phương hướng, nhiệm vụ năm 2017, hệ thống ngân hàng trên địa bàn đã xác định sẽ phối hợp với các cấp chính quyền và các ngành liên quan thực hiện các giải pháp tháo gỡ khó khăn cho sản xuất-kinh doanh, hỗ trợ thị trường, kiểm soát và xử lý nợ xấu. Triển khai các chương trình, chính sách tín dụng đối với một số ngành, lĩnh vực và tăng cường công tác thanh tra, giám sát, quản trị rủi ro ngân hàng để đóng góp tích cực hơn nữa cho sự phát triển kinh tế xã hội của Lạng Sơn trong năm và những năm tiếp theo■

P. GIANG

ANH: ĐỨC TRUNG